

Sygnatura akt II AKa 218/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2022 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący sędzia: SA Maciej Skórniak (spr.)

Sędziowie: SA Jarosław Mazurek

SA Janusz Godzwon

Protokolant: Daria Machnik

przy udziale Waldemara Kawalca prokuratora Prokuratury (...) we W.

po rozpoznaniu dnia 26 października 2022 r.

sprawy wnioskodawczyni A. T. (1)

na skutek apelacji wniesionej przez Skarb Państwa – (...) we W.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 4 kwietnia 2022 r. sygn. akt III Ko 646/21

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

I. zasądza od Skarbu Państwa - (...) we W. na rzecz wnioskodawczyni A. T. (1) kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;

II. wydatkami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 218/22	
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1		
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA			

<p>1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji</p>	
<p>wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 4 kwietnia 2022 r., w sprawie sygn. akt III Ko 646/21</p>	
<p>1.2. Podmiot wnoszący apelację</p>	
<p>oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego</p>	
<p>oskarżyciel posiłkowy</p>	
<p>oskarżyciel prywatny</p>	
<p>obrońca</p>	
<p>oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego</p>	
<p>inny</p>	
<p>1.3. Granice zaskarżenia</p>	

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia				
	w całości			
na korzyść		co do winy		
na niekorzyść	w części	co do kary		
			co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty				
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji				
	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu			
	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu			

	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
	art. 439 k.p.k.	
	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
uchylenie	zmiana	
2. USTALENIE FAKTÓW W ZWIĄZKU Z (...) PRZEPROWADZONYMI PRZEZ SĄD ODWOŁAWCZY		

2.1. Ustalenie faktów				
2.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony/ Wnioskodawca	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1	A. T. (1)	<p>Udział wnioskodawczyni w nielegalnym zgromadzeniu stał się podstawą prowadzenia przeciwko niej postępowania karnego w sprawie o czyn z art. 254 § 1 kk w zw. z art. 57a § 1 kk ((...)) zakończonego postanowieniem o umorzeniu z dnia 5.06.2020 roku.</p> <p>To samo zdarzenie stało się także podstawą wszczęcia postępowania w przedmiocie ograniczenia władzy rodzicielskiej (art. 109 krip), które zostało zakończone postanowieniem Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 26 października 2020 roku o braku podstaw do ograniczenia władzy rodzicielskiej.</p> <p>Postępowanie karne o czyn z art. 254 § 1</p>	Zeznanie świadka A. T. (1)	77-78

kk było prowadzone także przeciwko K. D. (1) – partnerowi wnioskodawczyni oraz ojcu jej dziecka. Postępowanie w sprawie zostało zakończone dopiero w początku 2021 roku.

W przekonaniu wnioskodawczyni wszystkie te postępowania były powiązane, stanowiły jedną sprawę. Dopiero po zakończeniu ostatniego postępowania, mogła ona przyjąć, że nie jest już zagrożona.

Wszystkie te postępowania traktowała jako szykany ze strony władz.

W wyniku zatrzymania wnioskodawczyni w miejscu pracy, w styczniu 2020 roku zmieniła ona miejsce pracy, a do września tego roku przeniosła się do W., gdzie podjęła zatrudnienie.

Zatrzymanie, prowadzone postępowania oraz konieczność zmiany miejsca zatrudnienia i zamieszkania, wywołało istotne obciążenie o

		<p>charakterze psychicznym. Wnioskodawczyni dopiero po zakończeniu wszystkich spraw była zdolna dokonać rozrachunku.</p> <p>Wnioskodawczyni korzystała w postępowaniu karnym z pomocy obrońcy. Nie została jednak przez niego poinformowana o prawie domagania się odszkodowania i zadośćuczynienia oraz o terminie w jakim z takim żądaniem należy wystąpić.</p>		
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony/ Wnioskodawca	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.2. Ocena dowodów				
2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów				
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu		
2.1.1.1	Zeznanie świadka A. T. (1)	Relacja świadka złożona na rozprawie nie budzi wiarygodności. Jest		

		<p>rzeczowa i logiczna. Podaje się pozytywnej weryfikacji na podstawie innych wiarygodnych dowodów przeprowadzonych w postępowaniu. Nie została zakwestionowana żadnym dowodem.</p>	
<p>2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</p>			
<p>Lp. faktu z pkt 2.1. albo 2.1.2</p>	<p>Dowód</p>	<p>Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu</p>	
<p>3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW I WNIOSKÓW</p>			
<p>Lp.</p>	<p>Zarzut</p>		
	<p>Apelację od wyroku wniósł pełnomocnik Skarbu Państwa (...) we W. zaskarżając wyrok na niekorzyść wnioskodawczyni A. T. (1) w części</p>	<p>zasadny częściowo zasadny niezasadny</p>	

dotyczącej
orzeczenia o
zasądzeniu
zadośćuczynienia i
zarzucił mu:

1) obrazę prawa
materialnego art. 5
kc poprzez uznanie,
że podniesiony przez
Prokuratora na
rozprawie zarzut
przedawnienia
roszczenia jest
sprzeczny z
zasadami współżycia
społecznego a jego
uwzględnienie
spowodowałoby
nadużycie prawa,
mimo iż prawidłowo
zarzut ten powinien
zostać
uwzględniony.
Zwłaszcza, że
wnioskodawczyni
nie przedstawiła
żadnych
okoliczności
usprawiedliwiających
zgłoszenie wniosku
po terminie a nawet
przed wniesieniem
wniosku była
reprezentowana
przez
profesjonalnego
pełnomocnika;

2) obrazę przepisu
postępowania - art.
555 kpk poprzez
uwzględnienie w
oparciu o art. 552 §
4 kpk części roszczeń
wnioskodawcy w
wysokości
wskazanej w pkt.
1 wyroku, mimo
złożenia

przedmiotowego wniosku po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, co winno skutkować oddaleniem wniosku, zwłaszcza wobec niewykazania przyczyny przekroczenia ustawowego terminu;

3) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegający na błędnym ustaleniu, że skierowanie wniosku o zadośćuczynienie za niewątpliwe niesłuszne zatrzymanie po upływie ustawowego terminu do zgłoszenia tych roszczeń, jest usprawiedliwione tym, że zatrzymanie w miejscu pracy wnioskodawczyni wpłynęło negatywnie na życie prywatne i zawodowe. Sąd nie uwzględnił tego, że jak sama wnioskodawczyni oświadczyła 0,5 etatu zostało zlikwidowane

(likwidacja stanowiska) a więc nie z powodu zatrzymania została rozwiązana z nią umowa o pracę tylko sama zwolniła się z miejsca pracy.

4) obrazę prawa materialnego art. 445 kc poprzez uznanie, że kwota 7000 zł zasądzona na rzecz wnioskodawczyni stanowi odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznana krzywdę w następstwie niesłusznego zatrzymania w dniu 14 listopada 2019r. w miejscu pracy, podczas gdy biorąc pod uwagę okoliczności sprawy zasądzona kwota zadośćuczynienia jest zbyt wygórowana.

Wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnych dowodów, a Sąd oparł się wyłącznie na jej zeznaniach;

5) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji za prawidłowe ustalenia Sądu Rejonowego dla Wrocławia

Śródmieście II
Wydz. Karny (sygn
akt II Kp 1062/19),
że Policja знаła
miejsce
zamieszkania
wnioskodawczyni i
nie uwzględni
wyjaśnień Policji, że
zatrzymanie w dniu
14 listopada 2019r.
wnioskodawczyni w
miejscu pracy
podjęte zostało z
uwagi na brak
informacji
dotyczącej jej
miejsca
zamieszkania i
odmowy przez jej
partnera podania
miejsca
zamieszkania.
Miejsce
zamieszkania
wnioskodawczyni
zostało uzupełnione
w dokumentacji
dopiero, gdy podała
go policjantom sama
wnioskodawczyni a
Sąd I instancji nie
z badał wszystkich
okoliczności
zatrzymania, a oparł
orzeczenie wyłącznie
na ustaleniach
poczynionych przez
Sąd w sprawie sygn..
akt II Kp 1062/19 (Pr
3 Ds 201.2019).

6) naruszenie art.
7 k.p.k. poprzez
dokonanie oceny
materiału
dowodowego z
uchybieciem
zasadom logicznego
rozumowania,

	<p>wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego, polegającego w szczególności na uznaniu, ze zatrzymanie miało wpływ na życie zawodowe, mimo że dowody tego nie potwierdzają.</p>		
<p>Zwiężle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>			
<p>Apelacja pełnomocnika Skarbu Państwa nie zasługuje na uwzględnienie.</p> <p>Ad. 1 i Ad. 2</p> <p>Zarzut w zakresie naruszenia art. 5 k.c., jak i art. 555 k.p.k. okazał się chybiony. Oba zarzuty sformułowane w punkcie 1 i 2 apelacji w istocie dotyczą tej samej kwestii, tj. nieuwzględnienia przez Sąd zarzutu przedawnienia, stąd omówione zostaną łącznie.</p> <p>Jako podstawę tych zarzutów apelujący wskazał, iż wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnych okoliczności</p>			

usprawiedliwiających
zgłoszenie wniosku
po terminie. Tak
ujęty zarzut
sprowadza się istotnie
do uzależnienia
zastosowania art. 5
k.c. przy zarzucie
przedawnienia od
spełnienia
przesłanek
tożsamy z
przesłankami do
przywrócenia
terminu do
dokonania
czynności prawnej,
o których mowa
w art. 168 k.p.c.,
czy art. 126 § 1
k.p.k. W tym miejscu
odnieść należy się do
prezentowanych w
judykaturze
poglądów w tym
zakresie. Jedno
ze stanowisk, na
które powołuje się
skarżący, sprowadza
się do tego,
że „Zaakceptowanie
zasadności
powołania się na
art. 5 k.c. w
związku z zarzutem
przedawnienia
podniesionym przez
prokuratora w
sprawie, w której
zgłoszono żądanie
odszkodowawcze
oparte na przepisach
rozdziału 58 k.p.k.,
może mieć miejsce
tylko w wypadkach
wyjątkowych, kiedy
wnioskodawca
wykaże, że nie miał
realnej możliwości
(prawnej lub

faktycznej)
zgłoszenia żądania
w okresie biegu
terminu
przedawnienia, o
jakim mowa w art.
555 k.p.k.” (zob.
Wyrok Sądu
Apelacyjnego w
Katowicach z dnia
19 października 2017
r., II Aka 418/17).
Skarżący powołał się
też na stanowisko
Sądu Najwyższego,
zgodnie z
którym „do
okoliczności
usprawiedliwiających
uchylenie
terminowi
wskazanemu w art.
555 k.p.k. zalicza
się takie, które są
całkowicie
niezależne od woli
wnioskodawcy:
długotrwałą obłązną
chorobę, całkowity
upadek sił
powodujący
konieczność
zapewnienia opieki
osoby trzeciej w
sprawach codziennej
egzystencji, chorobę
psychiczną,
ubezwłasnowolnienie,
długotrwały pobyt
za granicą połączony
z niemożnością
nawiązania kontaktu
z krajem” (zob.
Postanowienie Sądu
Najwyższego z dnia
3 stycznia 2019
r. III KK 213/18).
Stanowisko to
prezentowane jest
także w

orzecznictwie sądów cywilnych. Przykładowo, wskazuje się, że „Uznanie podniesienia zarzutu przedawnienia za nadużycie prawa jest możliwe w wypadkach szczególnie rażącego nadużycia prawa i wtedy, gdy indywidualna ocena okoliczności sprawy wskazuje, że opóźnienie w dochodzeniu przedawnionego roszczenia nie jest nadmierne i było usprawiedliwione” (zob. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 października 2020 r., V ACa 158/20). Również Sąd Najwyższy uznał, że na potraktowanie podniesienia zarzutu przedawnienia jako nadużycia prawa podmiotowego wpływ mają całościowo ocenione okoliczności sprawy, w tym m.in. przyczyny opóźnienia w wystąpieniu z żądaniem przez wierzyciela, długość okresu opóźnienia ("znaczniejszego" lub "nadmiernego") (zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2

października 2020 r.
III CSK 74/18).

Reasumując,
przedstawiony wyżej
pogląd, opiera się na
tym, iż podniesienie
zarzutu
przedawnienia
stanowi naruszenie
prawa
podmiotowego
wyłącznie wtedy,
gdy opóźnienie w
dochodzeniu
przedawnionego
roszczenia jest
usprawiedliwione,
spowodowane
szczególnymi
okolicznościami, a
co najczęściej
występuje w
przypadku
długotrwałej
choroby, czy innych
okoliczności
powodujących brak
realnych możliwości
dochowania terminu
czynności prawnej.

Sąd Apelacyjny we
Wrocławiu
przedstawionego
wyższej stanowiska
aprobuje, uznając
jednak, że kluczowe
znaczenie dla
uznania
podniesienia zarzutu
przedawniania jako
nadużycia prawa
podmiotowego mają
nie tyle przyczyny
niemożności
dochowania terminu
złożenia wniosku,
ale to, czy
uwzględnienie

zarzutu
przedawnienia w
danych
okolicznościach jest
sprzeczne z
zasadami współżycia
społecznego.
Podkreślić bowiem
należy, że roszczenia
zawarte w rozdziale
58 k.p.k., w tym
dotyczące
odszkodowania i
zadośćuczynienia za
niewątpliwie
niesłuszne
zatrzymanie, są
typowymi
roszczeniami
cywilnoprawnymi.
W związku z tym
termin
przedawnienia,
przewidziany w art.
555 k.p.k. jest
typowym
przedawnieniem o
charakterze
cywilnoprawnym.
Korzystanie z
zarzutu
przedawnienia
oznacza
skorzystanie z prawa
podmiotowego,
które przysługuje
również Skarbowi
Państwa. Powoduje
to, że w wypadku
zgłoszenia żądania
po upływie
określonego
terminu, do
oddalenia wniosku
nie wystarczy sam
fakt podniesienia
przez prokuratora
zarzutu
przedawnienia.
Koniecznym

warunkiem jest również uznanie, że podniesienie zarzutu nie jest sprzeczne także z zasadami współżycia społecznego, gdyż - w wypadku korzystania z prawa podmiotowego - "nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego" (art. 5 k.c.). W związku z tym każdy wypadek podniesienia zarzutu przedawnienia powinien być oceniony przez pryzmat wymienionego przepisu (Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 lutego 2015 r. II AKa 19/15).

Niemniej jednak w pierwszej kolejności wskazać należy, że w niniejszej sprawie miały miejsce okoliczności, które znacząco wpłynęły na niedochowanie przez wnioskodawczynię terminu złożenia wniosku. Jedną z takich przyczyn był niewątpliwie kontekst sytuacyjny. Z zebranego w

sprawie materiału dowodowego wynika bowiem, że w dniu 24 czerwca 2020 r. prokurator Prokuratury Rejonowej dla Wrocławia Śródmieście zatwierdził postanowienie z dnia 5 czerwca 2020 r. o umorzeniu śledztwa wobec A. T. (1) podejrzanej o czyn z art. 254 § 1 kk w zw. z art. 57 a § 1 kk – wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu. Zasadniczo więc roczny termin przedawnienia przewidziany w art. 555 k.p.k. liczony powinien być od daty uprawomocnienia tego postanowienia. Sąd Apelacyjny zważył jednak, że wnioskodawczynie miała podstawy aby sądzić, że postępowanie w sprawie nie zostało jeszcze zakończone. W dalszym ciągu toczyło się bowiem postępowanie przeciwko jej partnerowi K. D. (1). Jak zeznała wnioskodawczynie na rozprawie 26 października 2022 r. przed Sądem Apelacyjnym we

Wrocławiu „na początku 2021 roku zakończona została sprawa karna wobec K. D. (1)”. Ponadto w toku pozostawało jeszcze postępowanie w przedmiocie władzy rodzicielskiej nad małoletnim dzieckiem wnioskodawczyni. Zeznała też: „sens tego był taki, żeby dziecko nam zabrać, albo ograniczyć władzę rodzicielską i umieścić w rodzinie zastępczej. To była dla mnie istotna sprawa i zakończyła się w końcu 2020 roku”. Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2019 r. w sprawie I. N. (...) Sąd Rejonowy dla Wrocławia Fabrycznej zarządził wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń, co do władzy rodzicielskiej nad małoletnim J. D.. Następnie postanowieniem tego Sądu w dniu 26 października 2020r. sygn. akt III Nsm 1931/19, stwierdzono brak podstaw do wydania zarządzeń w zakresie władzy rodzicielskiej A. T. (1) i K. D. (1) w stosunku do małoletniego J. D.. W sprawach tych A.

T. (1) uczestniczyła osobiście. W przekonaniu wnioskodawczyni, to właśnie dopiero zakończenie prowadzonych z jej udziałem oraz wobec jej partnera postępowań, stworzyło sytuację, gdzie mogła ona podjąć refleksje nad swoją sytuacją, dokonać rozrachunku zdarzeń oraz zdecydować o wystąpieniu z roszczeniem wobec Państwa. Tak swoją sytuację rozumie i relacjonuje wnioskodawczyni. A w przekonaniu Sądu Apelacyjnego okoliczności te stanowią przekonujące usprawiedliwienie spóźnienia się ze zgłoszeniem roszczenia.

Co prawda A. T. (1) miała w czasie postępowania ustanowionego obrońcę, jednakże na linii klient – obrońca dostrzec można było trudności w porozumieniu. Już sama treść wniosku o zadośćuczynienie za niesłuszne zatrzymanie z 23 grudnia 2021 r. (k. 1) wskazuje

na to, że obrońca wnioskodawczyni nie specjalizuje się na co dzień w instytucji zadośćuczynienia, o którym mowa w art. 552 k.p.k. W punkcie I wniosku sformułowane zostało bowiem roszczenie o zasądzenie na rzecz Stowarzyszenia (...) kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za niesłuszne zatrzymanie w dniu 14 listopada 2019 r. Możliwości takiej, czyli ubiegania się o zasądzenie zadośćuczynienia na rzecz podmiotu trzeciego, w tym organizacji, nie przewiduje wskazany wyżej przepis. Podmiotem uprawnionym do dochodzenia roszczeń stosownie z art. 552 § 1 k.p.k. jest oskarżony, natomiast zgodnie z art. 552 § 4 k.p.k. podmiotem tym jest także osoba zatrzymana czy aresztowana. Zasadniczo jest to więc "poszkodowany" (nie "wnioskodawca"). Tylko te podmioty mogą być więc beneficjentami rekompensaty

przewidzianej w rozdziale 58 k.p.k.

Nie może umknąć także uwadze, iż przewidziany w art. 555 k.p.k. roczny termin

przedawnienia wprowadzony został ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw

(Dz.U.2016.437 z dnia 2016.04.01).

Do czasu tej zmiany obowiązywał 3 - letni termin przedawnienia. Na marginesie wskazać należy, że debatę dotyczącą długości terminu

przedawnienia dla roszczenia z art. 552 k.p.k. podejmował w 2019 r. Rzecznik Praw Obywatelskich – A. B., twierdząc następująco „ W moim przekonaniu roczny termin przedawnienia

roszczeń o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, jest nieproporcjonalnie krótki, przez co narusza standardy konstytucyjne, w szczególności z art. 77 ust. 1 w związku

z art. 32 ust. 1 Konstytucji; a także z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji”. Według Rzecznika „przedawnienie powinno generalnie wynosić trzy lata - niezależnie, czy sprawiedliwości dochodzi się na gruncie prawa karnego, cywilnego, czy też administracyjnego (…).

W tej sytuacji skrócenia terminu do 1 roku obrońca wnioskodawczyni mógł nie dostrzec, tym bardziej, jeżeli zawodowo nie specjalizuje się w tego rodzaju sprawach, a nadto z tego względu, że w debacie publicznej pojawiały się informacje o niekonstytucyjności nowelizacji tego przepisu. Przy czym zaznaczyć trzeba wyraźnie, iż błąd ze strony obrońcy nie powinien pociągać za sobą negatywnych skutków dla reprezentowanej przez niego strony, gdyż prowadziłoby to do pozbawienia jej prawa do obrony.

Na względzie należało mieć też, że roczny termin,

nie został w sposób nadmierny przekroczony, która to okoliczność również powinna być brana pod uwagę zgodnie z cytowanym na wstępie orzecnictwem.

Niezależnie od powyższego, w ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszym przypadku niewątpliwa niesłuszność zatrzymania A. T. (1), poczucie krzywdy czy niesprawiedliwości stanowią przesłankę do uznania, że podniesiony przez pełnomocnika Skarbu Państwa zarzut przedawnienia roszczenia jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego.

Wskazują na to okoliczności sprawy, w tym rozmiar doznanej przez wnioskodawczynię krzywdy.

Wnioskodawczyni stała się bowiem obiektem licznych przejawów represji, co miało odzwierciedlenie zarówno w jej życiu osobistym, jak i

odbiło się na jej psychice.

Zważyć należy, że art. 5 k.c. może być stosowany wyjątkowo tylko w takich sytuacjach, w których wykorzystywanie uprawnień wynikających z przepisów prawnych prowadzioby do skutku nieaprobowanego ze względu na przyjęte w społeczeństwie reguły zachowania, wyznaczone przez wartości powszechnie uznawane w społeczeństwie, których przestrzeganie spotyka się z pozytywną oceną, jest aprobowane, zaś ich naruszenie jest traktowane jako naganne, spotyka się z dezaprobatą. Przepis ten ustanawia zakaz korzystania w określonych granicach z praw podmiotowych.

Rolą zasad współżycia społecznego jest więc synchronizacja przepisów prawa z nakazami moralności i obyczajów. Stosowanie art. 5 k.c. znajduje

więc uzasadnienie w sytuacjach, gdy wydane rozstrzygnięcie, mimo że zgodne z prawem, musiałyby jednocześnie zostać negatywnie ocenione na podstawie norm pozaprawnych, regulujących zasady moralne funkcjonujące w społeczeństwie. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 marca 2022 r., V AGa 113/21).

Jednocześnie zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całością okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Dlatego dla zastosowania art. 5 k.c. konieczna jest ocena całości kształtu szczególnych okoliczności danego wypadku w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem

faktycznym. W
konsekwencji
stosowanie klauzuli
generalnej z art.
5 k.c. pozostaje
domeną sądów
meriti. (zob. Wyrok
Sądu Najwyższego
z dnia 6 września
2022 r. (...) 466/22).

Jak słusznie uznał
Sąd Okręgowy,
zatrzymanie A. T.
(1) przez
funkcjonariuszy
Policji w miejscu
pracy, w obecności
współpracowników
było dla niej
traumatycznym
przeżyciem,
powodem dużego
stresu, poczucia
wstydu,
upokorzenia.
Zdarzenie to było
tym bardziej
traumatyczne, że
względem
zatrzymanej
zastosowano środek
przymusu
bezpośredniego w
postaci kajdanek
(choć już poza
miejsce pracy), co
z kolei pozostawało
bezprawne, gdyż
naruszało dyrektywę
UE w tym
przedmiocie.
Zgodzić należało się
też, że czynność
przeszukania –
polecenie rozebrania
się do naga i
ukucnięcie również
świadczy o
intencjonalnym

upokorzeniu
zatrzymanej, mając
zwłaszcza na
względzie, iż
zatrzymanie
dotyczyło kobiety.

W tym czasie
toczyła się również
sprawa co do władzy
rodzicielskiej nad jej
małoletnim synem
J. D.. Okoliczności
te spowodowały,
iż wnioskodawczyni
czuła się
napiętnowana
zarówno w miejscu
pracy, jak i w
miejscu
dotychczasowego
zamieszkania.

Ostatecznie
doprowadziło to do
zrezygnowania przez
A. T. (1) z pracy,
wyprowadzenia się
do W..

Zdarzenie to, w tym
stosowane wobec
niej represje
negatywnie
wpłynęło więc na
życie prywatne i
zawodowe
wnioskodawczyni, a
tym samym
wypełniło
przesłanki „krzywdy”.
Jak zeznała podczas
rozprawy 26
października 2022
r. „przeżywałam to,
że mnie zatrzymano,
rozebrano do naga
i opinię jaką wtedy
miała w środowisku
pracy i tam
gdzie mieszkałam.

To wszystko bardzo odbiło się na mojej psychice”.

To wszystko pozwala uznać, że uwzględnienie zarzutu przedawnienia, a tym samym pozbawienie wnioskodawczyni możliwości dochodzenia zadośćuczynienia za niebudzące wątpliwości niesłuszne i nieprawidłowe zatrzymanie — byłoby niesprawiedliwe społecznie i niemoralne, a przy tym aprobowałoby tego typu nielegalne i nieprawidłowe praktyki ze strony służb powołanych do ochrony obywateli. Natomiast uwzględnienie, nawet złożonego po terminie wniosku o zasądzenie zadośćuczynienia za niesłuszne zatrzymanie czyni zadość zasadom współżycia społecznego, spełnia społeczne oczekiwania i powinno być oceniane jako konieczne z uwagi na społeczne poczucie sprawiedliwości.

Wobec
nieuwzględnienia
zarzutu
przedawnienia,
niesporne
pozostawało, iż
względem
wnioskodawczyni
zostały spełnione
przesłanki z art.
545 § 4 k.p.k.
Okoliczności tej
nie kwestionował
także od początku
pełnomocnik Skarbu
Państwa, uznając,
że choć doszło
do niesłusznego
zatrzymania i
przeszukania, to
jednak roszczenie
uprawnionej
przedawniło się.
Kwestia
przedawnienia
omówiona została
powyżej.

Ad. 3 i A d. 6.

Sformułowany przez
pełnomocnika
Skarbu Państwa
zarzut naruszenia
art. 7 k.p.k. w
punkcie 6 apelacji
pozostaje w ścisłym
związku z ujętym w
punkcie 3 zarzutem
błędu w ustaleniach
faktycznych. Błąd w
ustaleniach
faktycznych jest
bowiem zwykle
skutkiem naruszenia
przepisów
postępowania, gdyż
przeprowadzenie
postępowania
zgodnie ze

wszystkimi zasadami i regułami procesu prowadzi do poprawnych (z punktu widzenia procesowego) ustaleń faktycznych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej, zgodnej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i na tej podstawie poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne w sprawie.

Odnosząc się do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych co do wpływu zatrzymania i przeszukania na życie zawodowe i prywatne wnioskodawczynie, zważyć należy, że co prawda Sąd Okręgowy niefortunnie posłużył się sformułowaniami „zawieszono ją z 0,5 etatu zastępcy głównego księgowego”, jednakże w innym miejscu uzasadnienia wskazał, że „Miała poczucie, iż odebranie jej 0,5 etatu zastępcy

głównego księgowego w dniu 18 listopada 2019r. miało związek z jej zatrzymanie”. Wyjaśniając, podczas rozprawy przed Sądem Okręgowym w dniu 21 marca 2022 r., A. T. (1) zeznała: „To 0.5 etatu zostało zlikwidowane po zatrzymaniu przez policję. Pani dyrektor I. W. formalnie nie pozbawiła mnie tego etatu bo potem sama się zwolniłam, to była dla mnie taka informacja e-mailowa co się wydarzy z tym 0.5 etatu jak wrócę z zwolnienia. Formalnie mnie nie zwolniła bo ja sama się zwolniłam. W tym e-mailu opisane były inne okoliczności, były jakieś inne powody, ja wiem prywatnie jakie były powody pani dyrektor”.... „To była próba pozbycia się mnie”. Z powyższego wynika zatem, że choć wnioskodawczyni nie została formalnie zwolniona, to jednak z okoliczności domniemywać można, iż powodem likwidacji stanowiska i niejako zachęcenia jej do

samodzielnej rezygnacji z pracy były zdarzenia z 14 listopada 2019 r. Nieprecyzyjne natomiast sformułowanie zastosowane przez Sąd I instancji nie może być jednak potraktowane jako błąd w ustaleniach faktycznych, tym bardziej, że ustalenie to pozostawało bez wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Sąd Odwoławczy nie miał także wątpliwości, że zatrzymanie w dniu 14 listopada 2019 r. ewidentnie wpłynęło na życie prywatne A. T. (1). Wnioskodawczyni nie mogła normalnie funkcjonować na co dzień. Zyskała negatywną opinię w środowisku lokalnym czemu towarzyszyło niejednokrotnie szykanowanie ze strony osób trzecich, nie tylko z powodu zatrzymania, ale także przez toczące się postępowanie w sprawie władzy rodzicielskiej nad małoletnim J. D.. W środowisku sąsiedzkim uznawana była za „kryminalistkę”. To niejako zmusiło ją do przeprowadzki

i całkowitej zmiany dotychczasowego życia. Dodatkowo sytuacja ta negatywnie odbiła się na jej psychice. Żyła w stresie, obawiała się, że jej dziecko zostanie bez opieki, że w każdym momencie mogą „wpaść” do niej funkcjonariusze Policji.

Ad. 4

Wbrew zarzutowi naruszenia art. 445 k.c. w ocenie Sądu Apelacyjnego zasądzona na rzecz wnioskodawczyni kwota 7.000 zł, choć niewątpliwie wysoka, jest adekwatna do doznanej przez nią krzywdę.

Odpowiednia suma pieniężna ma kompensować krzywdę (art. 445 k.c., art. 448 k.c.), która jest z istoty rzeczy niewymierna, niemożliwa do wyrażenia w pieniądzu.

Odpowiednia suma nie będzie ekwiwalentem krzywdy, jak to jest w wypadku szkody materialnej, lecz może zapobiegać trwaniu naruszenia, czy łagodzić skutki negatywnych

doznań, wynikających z naruszenia dóbr osobistych. Taki kompensacyjny charakter wskazuje, że ma ona przedstawiać odczuwalną, a nie tylko symboliczną wartość ekonomiczną uwzględniającą „rozmiar doznanej krzywdy, wymagający oceny stopnia wywołanych cierpień psychicznych lub fizycznych, ich intensywności, czasu trwania lub nieodwracalności następstw doznanej krzywdy, ale także inne podobne okoliczności towarzyszące ujawnionej krzywdzie, objęte pojęciem tzw. całokształtu sprawy” (por. między innymi wyrok Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005 Nr 2, poz. 40). Nie zawsze w pełni mierzalny (wymierny) charakter tych okoliczności sprawia, że sąd ma normatywną swobodę w ustalaniu odpowiednich sum tytułem należnego zadośćuczynienia pieniężnego za

doznaną krzywdę, co sprawia, że korygowanie jego wysokości w kwotach zasądzonych przez sądy niższej instancji jest możliwe i dopuszczalne tylko wówczas, gdy stwierdza się oczywiste naruszenie ogólnych zasad (kryteriów) ustalania wysokości zadośćuczynienia (np. Sąd Najwyższy z 26 lipca 2016 r., II PK 193/15, LEX nr 2151422).

Sąd Apelacyjny uznał, że przyznana wnioskodawczyni suma tytułem zadośćuczynienia nie wykracza poza przyznaną Sądowi I instancji swobodę i nie wymaga weryfikacji. Sąd ten szczegółowo rozważył całokształt okoliczności mających znaczenie dla oceny rozmiaru krzywdy jakiej doznała wnioskodawca i nadał im właściwą rangę. Uwzględnił przy tym dotkliwość represji zastosowanych wobec A. T. (1) i wpływ, jaki miały na jej życie prywatne, zawodowe, rodzinne. Okoliczności mające

wpływ na rozmiar krzywdy zostały szczegółowo omówione w ad 1 i ad 2, zbędne pozostaje zatem ponowne ich przytaczanie.

Ad. 5.

Chybiony okazał się też zarzut błędu w ustaleniach faktycznych w zakresie posiadania przez Policję informacji na temat miejsca

zamieszkania A. T. (1). Bezspornym w niniejszej sprawie pozostaje, że zatrzymanie wnioskodawczyni w dniu 14 listopada 2019 r. było niezasadne i nieprawidłowe. W szczególności funkcjonariusze zastosowali środki nieadekwatne do sytuacji.

Zatrzymanie miało miejsce w miejscu pracy na oczach współpracowników i uczęszczających do szkoły dzieci. W protokole zatrzymania natomiast nie wskazano podstawy prawnej zatrzymania.

Dodatkowo zastosowano środek przymusu bezpośredniego, w postaci założenia

kajdanek (już poza miejscem pracy), co narusza punkt 20 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej (...) z dnia 9 marca 2016r. Bez względu na to, czy Policja była w tamtym czasie w posiadaniu adresu zamieszkania A. T. (1) dysponowała licznymi środkami, które pozwoliłyby adres ten z łatwością ustalić. Ponadto, w niniejszym przypadku wystarczające było wezwanie wnioskodawczyni na przesłuchanie, tym bardziej, że taki środek został zastosowany względem drugiej podejrzanej o ten sam czyn osoby tj. partnera wnioskodawczyni – K. D. (1). W realiach sprawy nie zachodził przecież obawa ucieczki, ukrycia lub zacierania dowodów przez wnioskodawczynię. Całkowicie nieuzasadnionym pozostawało więc zastosowanie wobec podejrzanej środków o tak wysokiej dotkliwości.

Wniosek		
Pełnomocnik wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie wniosku o odszkodowanie i zadośćuczynienie.	zasadny częściowo zasadny niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Sąd Apelacyjny nie dostrzega żadnych powodów do negowania prawidłowości toku rozumowania Sądu Okręgowego, przedstawionego w sposób jasny i zrozumiały w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, nie znajdując ich też w argumentacji zawartej w uzasadnieniu apelacji.		
4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU		
1.	Nie stwierdzono występowania okoliczności podlegających	

	uwzględnieniu z urzędu określonych w art. 439 k.p.k., art. 440 k.p.k., art. 455 k.p.k.	
Zwiążle o powodach uwzględnienia okoliczności		
5. ROZSTRZYGNIECIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO		
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji		
1.	Przedmiot utrzymania w mocy	
Zaskarżony wyrok utrzymano w mocy w całości.		
Zwiążle o powodach utrzymania w mocy		
Wyrok utrzymano w mocy wobec niestwierdzenia w toku kontroli odwoławczej: - istnienia bezwzględnych powodów odwoławczych z art. 439 § 1 k.p.k., - tego, że utrzymanie w mocy wyroku skutkowałoby rażąco niesprawiedliwością		

<p>orzeczenia (art. 440 k.p.k.),</p> <p>- a także stwierdzenia z powodów opisanych w sekcji 3. nietrafności podniesionych w obu apelacjach zarzutów (art. 438 pkt 1, 2, 3 i 4 k.p.k.).</p>			
<p>5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</p>			
<p>1.</p>	<p>Przedmiot i zakres zmiany</p>		
<p>Zwięźle o powodach zmiany</p>			
<p>5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</p>			
<p>5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</p>			
<p>1.1.</p>		<p>art. 439 k.p.k.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uchylenia</p>			
<p>2.1.</p>	<p>Konieczność przeprowadzenia na</p>	<p>art. 437 § 2 k.p.k.</p>	

	nowo przewodu w całości		
Zwięźle o powodach uchylenia			
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	art. 437 § 2 k.p.k.	
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia			
4.1.		art. 454 § 1 k.p.k.	
Zwięźle o powodach uchylenia			
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania			
5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku			
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności		

6. KOSZTY PROCESU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
II. III.	Zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni A. T. (1) 240 złotych tytułem zwrotu wydatków poniesionych na pomoc prawną w postępowaniu odwoławczym. Na podstawie art. 554 § 4 kpk kosztami postępowania obciążono Skarb Państwa.	
7. PODPIS		
SSA	SSA	SSA
Maciej Jarosławski Skórnik M. / Cz. / M. / D. / W.		

3. Granice zaskarżenia		
Kolejny numer załącznika	1	
Podmiot wnoszący apelację	Pełnomocnik Skarbu Państwa (...) we W. – r. pr. K. M.	
Rozstrzygnięcie, rozstrzygnięcia	brak albo	wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 4

ustalenie, którego dotyczy apelacja	kwietnia 2022 r. sygn. akt III Ko 646/21		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
na korzyść na niekorzyść	w całości		
w części		co do winy	
	co do kary		
	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli		

	mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
	art. 439 k.p.k.	
	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
#	uchylenie	zmiana